

EVOLUȚIA STATISTICĂ ȘI ORGANIZATORICĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ECONOMIC ÎN PERIOADA 1975–1989

Valentin Maier*

Cuvinte cheie: statistică, comunism, învățământ superior economic, specializări, România

Keywords: statistics, communism, economic higher education, specializations, Romania

Învățământul superior în timpul regimului comunist a fost sub un intens control politic. A fost schimbată înfățișarea structurală a învățământului superior, conținutul acesteia, chiar și o bună parte din corpul său didactic. În plus, condițiile de studiere în învățământul superior au fost croite în limitele unui regim dictatorial comunist. Dincolo de acestea, el a fost edificat și după abilitățile și interesele liderilor politici ai vremii și sub influența evenimentelor internaționale. Pentru construirea unei noi societăți populate cu “oameni noi” era nevoie ca și învățământul să-și aducă propriul său aport. Prin învățământul superior economic s-a încercat pregătirea absolvenților în diferite specializări conform cu necesitățile curente și viitoare ale societății. De aceea, vom încerca să prezentăm evoluția statistică a învățământului superior economic, dar nu pentru întreaga perioadă comunistă, ci pentru perioada 1975–1989. Pentru acești ani avem serii de date statistice complete, care ne facilitează analiza și ne dau prilejul să aducem contribuții la înțelegerea mai bună a acestui tip de învățământ superior. În plus, această perioadă este interesantă și datorită unor evenimente exterioare învățământului: economia României se apropia cu pași repezi de implozie, din cauza limitărilor ideologice comuniste, dar și din vina influenței nefaste a clasei politice a vremii, și în primul rând, cu atât mai mult cu cât în discuție este un regim dictatorial, din cauza câtorva lideri politici ai vremii care dețineau de fapt întreaga putere (dictatorii și nomenclatura din jurul lor) – a se vedea plata datoriilor

* Muzeul Universității din București, Școala Doctorală de Studii Interdisciplinare a Universității din București (ISDS-UB), b-dul Mihail Kogălniceanu, nr. 36–46, Sector 5, e-mail: valentin_maier@yahoo.com

externe care a micșorat și mai mult marja de manevră în administrarea economiei autohtone sau deceniile de industrializare forțată, proces către care investițiile substanțiale au luat calea. Restricțiile bugetare s-au făcut simțite încă de la sfârșitul anilor 1970, dar mai ales la mijlocul anilor 1980. Învățământul, inclusiv cel superior, nu s-au putut eschiva de la aceste restricții, prin urmare nici învățământul superior economic. În același timp, la umbra industrializării forțate a fost construit un eșafodaj complex format din numeroase întreprinderi care necesitau o întreagă birocație pentru a fi administrate. În consecință, erau necesare numeroase cadre specializate, dar și cu diferite specializări pentru a fi în pas cu noile dezvoltări tehnologice și administrative și cu obiectivele planurilor economice, “literă de lege” într-o economie planificată.¹

În ultima perioadă au fost numeroase lucrări care au fost publicate despre învățământul superior economic, în special monografiile ale instituțiilor de învățământ superior, dar și alte lucrări conexe.² Un neajuns al acestor lucrări este lipsa datelor statistice³ detaliate⁴ care să ne aducă un plus de informații și prin

¹ Vezi de exemplu situația industriilor de vârf în Valentin Maier, “Planurile de Stat și pregătirea forței de muncă pentru ‘industria de vârf’ în România anilor 1980,” *Studii și articole de istorie* LXXXV (2018): 136–153. Pentru situația generală a economiei românești la finalul anilor 1980 pot fi realizate mai multe recomandări, dar mă opresc la a aminti două lucrări, prima cea mai importantă după 1989, iar cealaltă, ultima cea mai importantă de până acum: Constantin Ionete, *Criza de sistem a economiei de comandă și etapa sa explozivă* (București: Expert, 1993); Bogdan Murgescu, *România și Europa: acumularea decalajelor economice (1500–2010)* (Iași: Polirom, 2010).

² Viorela-Valentina Dima, “Colecția ASE100 – un periplu editorial prin istoria Academiei de Studii Economice din București,” *Studii și comunicări* VI (2013): 481–486; Pavel Năstase, Ion Gh. Roșca, coord., *Academia de Studii Economice din București. Un secol de existență* (București: Editura ASE, 2013); Pavel Năstase, Răzvan Zaharia, coord., *Centenar ASE. Memorii și documente* (București: Editura ASE, 2015); Mariana Nicolae, Mara Magda Maftai, *Istoria limbilor moderne în ASE: o perspectivă centenară* (București, Editura ASE, 2013); Ion Gh. Roșca, ASE 10. *Aventura programelor de studii* (București, Editura ASE, 2013); Ion Gh. Roșca, *Istoria Palatului Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale și oamenii ei*, ediția a II-a, (București, Editura ASE, 2013); Ion Gh. Roșca, Liviu Bogdan Vlad, *Rectorii Academiei de Studii Economice din București* (București, Editura ASE, 2013); Claudiu Herțeliu, Ion Smeureanu, *Facultatea de Cibernetică, Statistică și Informatică Economică la Semicentenar* (București, Editura ASE, 2017); Gheorghe Iacob, Alexandru-Florin Platon, coord., *Istoria Universității din Iași* (Iași: Editura Universității Alexandru Ioan Cuza, 2010); Ion Vladimirescu, Dumitru Otovescu, coord., *Universitatea din Craiova. Monografie (1947–2007)* (Craiova: Editura Beladi, 2007).

³ Despre un alt neajuns, apelul la puține documente de arhivă (inclusiv proprie, a respectivei instituției) și un exemplu de rezolvare a acestuia vezi și în articol Valentin Maier, “Fondul arhivistic Academia de Studii Economice (anii 1950),” *Studii și articole de istorie* LXXXVII (2020): 161–167.

⁴ Precum în lucrările Învățământul în România – date statistice (București: Comisia Națională

care să putem analiza evoluția acestui tip de învățământ și implicit, să ne ofere un plus de cunoaștere.

În prezentarea statistică a învățământului superior economic am folosit date statistice obținute pe parcursul unui proiect de cercetare derulat în urmă cu câțiva ani.⁵ Astfel, au fost folosite date statistice din Arhiva Institutului Național de Statistică. Datele statistice au putut fi colectate manual pentru fiecare an universitar din perioada 1975–1989 din lucrări apărute anual în anii comunismului (pe baza lor au fost întocmite datele din Anuarele Statistice ale României) și intitulate *Învățământul superior la începutului anului universitar* și *Învățământul superior la sfârșitul anului universitar*, dar și din cadrul Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989. Pentru a surprinde această evoluție cantitativă au fost folosiți indicatori precum: numărul total de studenți, studenți în anul I, absolvenți, defalcați pe forme de învățământ, dar și cu repartizarea pe genuri, medii, totaluri și situații pe centre universitare și specializări. Au fost întocmite tabele și grafice și au fost realizate și prelucrări primare ale datelor statistice, suficiente cât să aducă informații noi.

Pentru început prezentăm evoluția organizării învățământului superior economic, dar ne vom concentra atenția doar asupra perioadei analizate fără considerații introductive ante-1948, în timp ce pe cele din perioada 1948–1974, le vom dedica un viitor articol, pentru a completa cercetările de până în prezent.

În anul universitar 1975/1976 învățământul superior economic se desfășura în cinci centre universitare (București, Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara) și în două tipuri de instituții de învățământ (Academia de Studii Economice și universități). În Academia de Studii Economice din București funcționau șase facultăți cu profil economic în care studenții învățau în șapte specializări repartizate astfel: Facultatea de Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor – specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, Facultatea de Cibernetică Economică și Statistică – specializarea Cibernetică economică și statistică, Facultatea de Comerț – specializările Comerț și Relații economice

pentru Statistică, 1994), 202, 207; *Învățământul în România – date statistice* (București: Comisia Națională pentru Statistică, 1996), 103, 105. Chiar și mai rău în lucrările (care au probleme și în prezentarea evoluției structurale a învățământului superior) Iordan Petrescu, Emilia Gogu, Constantin Anghelache, Mădălina Gabriela Anghel, *Geneza și evoluția învățământului superior din România – în date statistice* (București: Editura Economică, 2018); Constantin Anghelache, Mădălina Gabriela Anghel, Iordan Petrescu, Emilia Gogu, *Evoluția centenară a învățământului în România* (București: Editura Economică, 2018).

⁵ Planificare economică, învățământ superior și acumularea capitalului uman în România în timpul regimului comunist (1948–1989), proiect de cercetare PN-II-ID-PCE-2011-3-0476 finanțat de Consiliul Național al Cercetării Științifice, <http://ephe-ro1948-1989.blogspot.com/p/blog-page.html>, (accesat la 14.02.2020).

internaționale, Facultatea de Finanțe și Contabilitate – specializarea Finanțe și contabilitate, Facultatea de Economie Politică și Planificare – specializarea Economie politică și planificare, Facultatea de Contabilitate și Economie Agrară – specializarea Contabilitate și economie agrară. În cadrul universităților din Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara, se afla câte o Facultate de Științe Economice, care permitea pregătirea studenților în următoarele specializări: Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, Finanțe și contabilitate și Contabilitate și economie agrară. Din această structură a învățământului superior economic se poate observa că în București, la Academia de Studii Economice, se aflau mai multe componente exclusive (Facultatea de Cibernetică Economică și Statistică – Cibernetică economică și statistică, Facultatea de Comerț – Comerț și Relații economice internaționale, Facultatea de Economie Politică și Planificare – Economie politică și planificare).

De precizat este și faptul că anul 1975 coincidea cu reîntoarcerea specializării Economia agriculturii⁶ (sub noua titulatură de Contabilitate și economie agrară) de la institutele agronomice (București, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara) la Academia de Studii Economice din București (singura instituție în care a fost integrată în cadrul unei facultăți de sine stătătoare) și la universitățile din Cluj-Napoca, Iași și Timișoara (în cadrul facultăților de științe economice). La Universitatea din Craiova, specializarea Contabilitate și economie agrară a funcționat în cadrul Facultății de Agronomie, fiind trecută în același an la Facultatea de Științe Economice.⁷

Trecerea specializării Economia agriculturii din cadrul învățământului economic la cel agronomic a fost identificată ca soluție pentru îmbunătățirea actului educațional în anul 1970, având efect pentru anul universitar 1970/1971. Atunci, în centrul universitar București s-a înființat Facultatea de Economia Agriculturii la Institutul Agronomic din București prin transferarea și ridicarea în rang organizatoric a specializării Economia agriculturii de la Facultatea de Economia Producției din cadrul Academiei de Studii Economice.⁸ În același timp, specializarea Economia agriculturii din structura facultăților de studii (din 1974, facultăți de științe) economice de la universitățile din Cluj-Napoca, Craiova și Iași a fost trecută la institutele agronomice din structura acestor facultăți, iar la Universitatea din Timișoara a fost înființată în

⁶ Cu efect pentru anul universitar 1975/1976.

⁷ Decret al Consiliului de Stat nr. 81 din 15 iulie 1975 pentru modificarea anexelor nr. 1 și 2 la Decretul nr. 147/1974 privind nomenclatorul profilelor și specializărilor din învățământul superior, precum și instituțiile și facultățile din sistemul Ministerului Educației și Învățământului, devenit Legea nr. 46/1974.

⁸ Hotărârea nr. 1550 din 11 noiembrie 1970 privind înființarea Facultății de economia agriculturii în cadrul Institutului agronomic *Nicolae Bălcescu* din București.

cadrul institutului agronomic (nu funcționa la Facultatea de Studii Economice din universitate).⁹

Până în anul 1975 a mai fost luată o măsură care a influențat învățământul superior economic: introducerea profilurilor de specializare în anul 1974. Prin această decizie, specializările acestui tip de învățământ au fost integrate profilului economic: Economie politică și planificare, Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, Economia agriculturii, Comerț, Relații economice Internaționale, Finanțe și contabilitate și Cibernetică economică și statistică.¹⁰ Să observăm că deși specializarea Economia agriculturii funcționa în cadrul unor instituții de învățământ agronomic, le era recunoscută obârșia economică și așa cum am arătat, din anul universitar 1975/1976 s-a rezolvat întru totul chestiunea.

Profilurile de specializare nu au rămas pentru mult timp în forma stabilită, pentru că în anul 1977 au avut loc mai multe modificări importante, în urma cărora a fost redus numărul specializărilor și a fost reconfigurată și structura profilurilor de specializare. Cu această ocazie, pentru învățământul superior economic au fost întreprinse modificări importante, atât în cea ce privește numărul specializărilor, redus de la șapte la șase, cât și de titulatură. Iată noua componență de specializări a profilului economic din anul 1977: Planificare și cibernetică economică, Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, Contabilitate și economie agrară, Economia serviciilor de alimentație publică și turism, Comerț și Finanțe și contabilitate. Să observăm eliminarea specializării Relații economice internaționale, introducerea specializării Economia serviciilor de alimentație publică și turism, contopirea specializărilor Cibernetică economică și statistică și Economie politică și planificare în cadrul specializării Planificare și cibernetică economică, dar și modificarea denumirii în cazul Economia agriculturii (Contabilitate și economie agrară).¹¹

Un alt fapt demn de menționat este că în cadrul învățământului economic nu au funcționat specializări de scurtă durată (de 3 ani), soluții identificate ca folositoare pentru pregătirea rapidă a forței de muncă în unele domenii (precum învățământ politehnic și de construcții – subingineri, învățământul pedagogic – profesori pentru învățământul preuniversitar și învățământul medical – medici dentiști, nici măcar ca proiect, din câte cunoaștem, cum a fost cazul în învățământul agronomic – subingineri agricoli).

⁹ *Admiterea în învățământul superior, 1969–1976* (București, 1969–1976).

¹⁰ Decret al Consiliului de Stat nr. 147 din 5 iunie 1974 privind nomenclatorul profilelor și specializărilor din învățământul superior, precum și instituțiile și facultățile din sistemul Ministerului Educației și Învățământului.

¹¹ Decret al Consiliului de Stat nr. 209 din 12 iulie 1977 pentru modificarea anexelor nr. 1 și 2 la Decretul nr. 174/1974 privind nomenclatorul profilelor și specializărilor din învățământul superior, precum și instituțiile și facultățile din sistemul Ministerului Educației și Învățământului.

Din anul 1977, Academia de Studii Economice din București număra în structura sa doar cinci facultăți și șase specializări: Facultatea de Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor, Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică, Facultatea de Finanțe și Contabilitate și Facultatea de Contabilitate și Economie Agrară, toate cu specializări omonime, cu excepția Facultății de Comerț, unde funcționau două specializări, Comerț și Economia serviciilor de alimentație publică și turism. La facultățile de științe economice din cadrul universităților Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara funcționau trei specializări: Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, Contabilitate și economie agrară și Finanțe și contabilitate.

În această formă, învățământul superior economic s-a păstrat atât din punct de vedere al centrelor universitare unde se desfășura, cât și ca instituții de învățământ (inclusiv facultăți) și specializări, din anul 1977 și până la căderea regimului comunist.¹² Ceea ce însă nu înseamnă că nu au fost prevăzute proiecte de reorganizare de-a lungul acestei perioade.

Chiar în anul 1989 am identificat un astfel de proiect care prevedea mai multe măsuri. Astfel, la Academia de Studii Economice era propusă contopirea facultăților Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor și Contabilitate și Economie Agrară în cadrul Facultății de Economia Producției, cu specializările Economia industriei, construcțiilor și transporturilor și Economia agriculturii și industriilor rurale. O altă unire, dar de specializări, a fost prevăzută în structura Facultății de Comerț, care urma să funcționeze doar cu specializarea Comerț și economia serviciilor. În schimb, Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică era propusă să funcționeze cu două specializări: Planificare și cibernetică economică și Economie politică. Doar Facultatea de Finanțe și Contabilitate urma să rămână și pe mai departe neschimbată.¹³ La Universitatea din Cluj-Napoca, Facultatea de Științe Economice ar fi inclus în continuare trei specializări, producându-se doar o modificare în titulatura specializării Contabilitate și economie agrară, care ar fi urmat să se numească Economia agriculturii și a industriilor rurale și la fel și în centrele universitare Craiova, Iași și Timișoara.¹⁴

Prin acest proiect ar fi rămas în continuare șase specializări (prin intro-

¹² *Admiterea în învățământul superior, 1977–1980* (București, 1977–1980); "Forum", 1981–1989. De menționat că deși în anul 1986 au fost luate mai multe măsuri de contracție structurală a învățământului superior, cel economic nu a fost afectat de ele.

¹³ Serviciului Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare SANIC), fond CC al PCR-sectia Propagandă și Agitație, dosar nr. 164/1989, f. 17; SANIC, fond CC al PCR-sectia Propagandă și Agitație, dosar nr. 132/1989, f. 3, 9, 9v.

¹⁴ SANIC, fond CC al PCR-sectia Propagandă și Agitație, dosar nr. 164/1989, f. 25v, 26v, 28v, 29v.

ducerea specializării Economie politică și unirea specializărilor Comerț și Economia serviciilor de alimentație publică și turism în specializarea Comerț și economia serviciilor), dar doar patru facultăți cu profil economic în cadrul Academiei de Studii Economice (noua Facultate de Economia Producției reunea două facultăți).

O precizare și asupra denumirilor de specializări, care în noua formă din proiect ne duc cu gândul că se ținea fie oglindirea stării de fapt de atunci, desigur în viziunea decidenților politici, fie proiecția unor noi modificări în rândul societății și economiei românești. Astfel, nu era îndeajuns doar numele de specializare Contabilitate și economie agrară, prin acest proiect se lărgea aria de influență și către “industriile rurale”, în timp ce “serviciilor” li se prefigurau o importanță și mai mare, în general, și nu doar limitată la serviciile de alimentație publică și turism, de unde și propunerea de nume Comerț și economia serviciilor. Schimbarea de nume se poate să fi fost generată și de faptul că nu era o specializare atât de atractivă pentru candidații în învățământul superior¹⁵, dar exista și o motivație oficială, în care se arăta că s-a ținut seama de faptul că “necesitățile de pregătire fundamentală și de cultură generală din primii ani sunt aceleași” pentru cele două specializări propuse spre contopire și că și în țările avansate, pregătirea specialiștilor pentru aceste domenii se făcea tot printr-o specializare unică.¹⁶ Pe de altă parte era prevăzută și o economie politică, de fapt o reintroducere, deci nu credem că acest nou proiect ar fi adus și o scădere a presiunii ideologice comuniste asupra învățământului superior economic.¹⁷

Sunt și câteva însemnări olografe care arată că proiectul a suscitat dezbateri. De exemplu, Facultatea de Economia Producției a fost propusă și sub formula Facultatea de Economia Producției și Planificare, iar la Facultatea de Comerț s-a găsit potrivită și adăugarea “Contabilității” în titulatură.¹⁸ După anul 1948, am putut observa cum preocuparea pentru studiul și menționarea contabilității în învățământul economic erau foarte importante. Specializarea a funcționat și sub denumirea “evidență contabilă” și singură și reunită cu finanțe, dar și în formulă cu economia agriculturii, deci nu surprinde și alăturarea la comerț. Birocrația excesivă, controlul datelor statistice adusă la rang de secret de stat și

¹⁵ Date statistice în Ion Diaconu, “Aspecte semnificative privind rezultatele concursului de admitere pentru anul universitar 1982/1983 la profilul economic,” *Forum* 3 (1983): 14.

¹⁶ SANIC, fond CC al PCR-secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 131/1989, f. 9.

¹⁷ În acest sens reproducem un pasaj din introducerea la *Notă privind nomenclatorul de profiluri și specializări pentru învățământul superior*: “În această acțiune s-a urmărit adaptarea profilurilor și specializărilor la mutațiile intervenite în dezvoltarea economică și socială a țării, la noile cerințe de formare a cadrelor cu pregătire superioară, precum și asigurarea unei adaptări mai rapide a absolvenților la specificul locurilor de muncă oferite de societatea noastră socialistă” (SANIC, fond CC al PCR-secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 132/1989, f. 2).

¹⁸ SANIC, fond CC al PCR-secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 132/1989, f. 16v.

obsesia de a traduce evoluția societății și a economiei în date statistice au facilitat această abordare. Totuși, obiectivul central al acestui proiect de reformare a învățământului superior din anul 1989, dincolo de ideea de îmbunătățire, viza de fapt reducerea numărului de profile și specializări, și mai precis realizarea de economii la bugetul de stat.¹⁹

Am considerat necesare toate aceste informații, unele inedite, despre organizarea învățământului superior economic, pentru a înțelege mai bine, ceea ce vom prezenta în paginile următoare, și anume evoluția învățământului superior economic prin prisma indicatorilor statistici.

Începem această serie de indicatori statistici cu numărul total de studenți din învățământul superior economic, așa cum era el repartizat pe centre universitare.

Situația statistică a numărului total de studenți pe centre universitare (1975–1989)

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	2804	1983	2405	1854	13808	22854
1976	2896	2071	2507	1957	13351	22782
1977	2980	2088	2606	2061	12990	22725
1978	3134	2208	2809	2212	13214	23577
1979	2956	2101	2796	2107	12411	22371
1980	2895	2084	2769	2132	12039	21919
1981	2774	2161	2718	2076	11876	21605
1982	2603	2083	2557	1990	10983	20216
1983	2422	2049	2449	1905	10394	19219
1984	2215	1942	2240	1805	9738	17940
1985	2064	1828	2003	1672	8918	16485
1986	1913	1750	1894	1604	8480	15641
1987	1801	1685	1778	1572	8088	14924
1988	1790	1706	1741	1645	8067	14949
1989	1837	1762	1747	1688	8459	15493

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, 1975/1976–1988/1989; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

În perioada analizată, numărul studenților a variat de la 22854 în anul 1975 la 15493 în anul 1989. Numărul cel mai mare de studenți în facultățile cu profil economic a fost în anul 1978: 23577 de studenți. Maximumul a fost atins după o creștere cu 852 de studenți față de anul precedent, altfel, cu excepția și a anilor

¹⁹ SANIC, fond CC al PCR-secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 132/1989, f. 2.

1988 și 1989 nu au fost înregistrați decât ani cu scăderi ale numărului de studenți. Cei mai puțini studenți au fost înregistrați în anul 1987, 14924, după o serie neîntreruptă de 9 ani cu scăderi.

Cei mai mulți studenți la profilul economic studiau în București, unde de altfel funcționau mai multe facultăți, unele cu caracter exclusiv. Chiar dacă tendința a fost de estompare a acestui caracter dominator al centrului universitar din București, situația nu s-a schimbat semnificat până în 1989. De exemplu, în anul 1978, 56% dintre studenți au urmat o facultate cu profil economic din București, iar în medie, 55% dintre studenți, dacă ne referim la întreaga perioadă. Și pentru că este important să înțelegem și contribuția celorlalte centre universitare în pregătirea specialiștilor în economie din țară, trebuie arătat că, în medie, pentru întreaga perioadă, 12,6% dintre studenți au studiat în Cluj-Napoca, 11,97% în Iași, 10,22% în Craiova și 9,77% în Timișoara.

Datele statistice împărțite după genul studenților pentru perioada analizată arată că mai mult de jumătate din total erau studenți de gen feminin (64,21%). Se păstrează și ierarhia pe centre universitare, condusă de București, unde studiau peste 56% dintre studenții de gen feminin. Dacă în anul 1975, doar 52% dintre studenți erau de gen feminin, trebuie să remarcăm o creștere importantă cu peste 20%, astfel că în anul 1989, 73,82% dintre studenții din facultățile cu profil economic erau de gen feminin. Trebuie observat că între anii 1976 și 1981, au fost creșteri an de an. De exemplu, în anul 1978 erau deja mai mult cu aproape 1200 studenți de gen feminin decât în 1975. Limita superioară de studenți de gen feminin a fost atinsă diferit față de totalul studenților, și anume în anul 1981 față de 1978. Între 1982–1987 și numărul de studenți de gen feminin a scăzut, urmând tendința numărului total de studenți, însă la finalul perioadei analizate ponderea studenților de gen feminin s-a mărit, așa cum am arătat.

Situația statistică a numărului total de studenți de gen feminin pe centre universitare (1975–1989)

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	1389	907	1338	924	7537	12095
1976	1552	985	1473	1044	7594	12648
1977	1629	1045	1560	1106	7951	13291
1978	1804	1173	1698	1238	7502	13415
1979	1836	1200	1800	1258	7454	13548
1980	1820	1184	1794	1267	7510	13575
1981	1766	1283	1798	1280	7591	13718
1982	1739	1327	1676	1285	7113	13140
1983	1632	1343	1621	1246	6971	12813

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1984	1506	1246	1479	1213	6464	11908
1985	1502	1210	1348	1124	6127	11311
1986	1385	1191	1313	1083	5996	10968
1987	1331	1125	1237	1054	5828	10575
1988	1338	1136	1233	1123	5934	10764
1989	1357	1275	1245	1205	6355	11437

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Relevantă în analiza noastră asupra evoluției statistice a învățământului superior economic este și situația numărului de studenți în anul I. Ea ne permite să surprindem, chiar în detaliu, politica regimului comunist față de acest tip de învățământ superior între anii 1975–1989.

Situația statistică a numărului de studenți în anul I pe centre universitare (1975–1989)

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	839	616	659	536	3796	6446
1976	855	602	716	599	3675	6447
1977	838	555	649	557	3394	5993
1978	857	569	693	622	3583	6324
1979	622	463	610	462	2708	4865
1980	632	521	639	521	2780	5093
1981	598	531	631	494	2741	4995
1982	508	429	485	418	2268	4108
1983	493	447	491	410	2084	3925
1984	381	341	373	316	1796	3207
1985	361	329	364	310	1782	3146
1986	362	368	350	337	1748	3165
1987	355	367	352	341	1722	3137
1988	373	371	362	385	1871	3362
1989	424	433	411	424	1970	3662

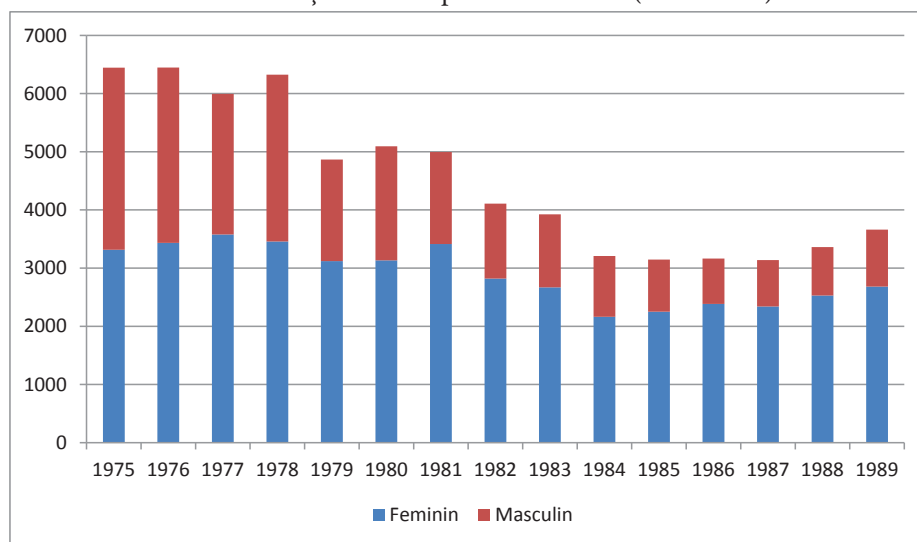
Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

În anul 1975 au fost 6446 de studenți înregistrați în anul I în învățământul economic, în timp ce în anul 1989 au fost doar 3662 de studenți, adică mai

puțini cu peste 50%. Media studenților înmatriculați an de an în învățământul economic între 1975–1989 a fost de 4525 studenți. Peste 3000 de studenți de gen feminin au fost în perioada 1975–1981, și în medie 2886, maximum 3578 în anul 1977, minimum 2163 la 7 ani distanță, printr-o scădere radicală de peste 500 de studenți de gen feminin (în anul 1984 față de 1983). Au fost necesari 6 ani pentru ca numărul de studenți de gen feminin să depășească nivelul celui din 1983 (2683 față de 2669 în anul 1989).

În graficul următor prezentăm situația dintre numărul de studenți de gen feminin și cel masculin pentru anul I (și în același timp și evoluția în întregime a numărului de studenți în anul I).

Evoluția numărului de studenți de gen feminin și masculin în anul I în învățământul superior economic (1975–1989)

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Pe centre universitare distingem două diferențe. Prima ne arată că în anul 1989 față de 1975, scăderea numărului de studenți în anul I a fost de aproape două ori în București și Cluj-Napoca, cele mai dezvoltate centre universitare, și în medie de 1,4 ori pentru Craiova, Iași și Timișoara. Cu alte cuvinte a existat și o repartizare gândită pe centre universitare, nevoile de absolvenți economiști fiind mare în aceste localități aflate în analiză, în raport cu numărul de specialiști pregătiți în trecut (Capitala avea o tradiție a învățământului superior economic și întrucâtva și Cluj-Napoca).

Important este de arătat că în această perioadă s-a putut observa un punct de cotitură în evoluția numărului de studenți în anul I și implicit, cu mici diferențe, și a cifrei de școlarizare. Astfel, în anul 1979 au fost doar 4865 de studenți în învățământul economic față de 6324 în 1978 (o scădere cu peste 1450 de studenți). O explicație pentru această situație este și măsură luată de liderii politici pentru a face economii la buget, chiar scăzând din cheltuielile cu învățământul superior economic (alături de cel pedagogic, artistic sau sportiv – pentru cel tehnic nivelul ridicat a mai fost menținut, dar doar câțiva ani în plus).

În anii 1980, situația economică proastă a țării a determinat reduceri ale numărului de studenți inclusiv în învățământul superior tehnic și deci, surprinde mai puțin scăderea și din rândul învățământului economic. Tendința de politehnizare a învățământului superior mai ales din anii 1980 a avut diverse efecte, unul dintre ele fiind și creșterea numărului de studenți de gen feminin în unele tipuri de învățământ, precum am observat în cel economic (51,42% din studenții din anul I în anul 1975 erau de gen feminin, iar în 1989 73,26%).

Explicații mai multe despre evoluția învățământului economic putem găsi analizând situația studenților pe forme de învățământ.

Situația statistică a numărului total de studenți pe forme de învățământ în învățământul superior economic (1975–1989)

Anul	Zi	Seral	Fără frecvență	Total
1975	12950	3075	6829	22854
1976	13101	3249	6432	22782
1977	13458	3441	5826	22725
1978	13714	3539	6424	23577
1979	13549	3717	5105	22371
1980	13016	3854	5049	21919
1981	12247	4233	5125	21605
1982	10452	4546	5221	20216
1983	8895	4848	5476	19219
1984	7173	4894	5873	17940
1985	5732	4808	5945	16485
1986	4921	4623	6097	15641
1987	9354	4413	6157	14924
1988	4544	4184	6221	14949
1989	4905	4298	6290	15493

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, 1975/1976–1988/1989; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Poate unul dintre primele aspecte care se pot observa cu ușurință este inversarea raportului între studenții înscriși la forma de învățământ zi și cei de la fără frecvență în 1989 față de 1975. Dacă majoritatea studenților din învățământul superior economic studiau la zi în anul 1975 (12950 studenți, față de 3075 la seral și 6829 la fără frecvență), în 1989 doar puțin peste 31,6% din studenți mai erau înscriși la zi. Era în același timp o pondere similară cu cea din 1975 pentru studenții de la fără frecvență, ceea ce vine în sprijinul celor scrise. Tot în 1989, peste 40,5% dintre studenți învățau la forma de învățământ fără frecvență și aproape 28% la seral. Astfel, în anul 1989, proporția studenților de la zi a scăzut cu aproape 25%, cea a celor de la seral a crescut cu aproximativ 15%, iar a celor de la fără frecvență cu peste 10%. Școlarizarea studenților de la formele de învățământ seral și fără frecvență costa mai puțin față de cea a studenților de la zi. De aceea, pe parcursul anilor 1980, când situația economică s-a deteriorat, reducerile bugetare au fost realizate, iar în învățământ inversarea raportului de studenți care studiau la forma de învățământ zi față de celelalte era o consecință firească a lor. În plus, studenții care urmau formele de învățământ seral și fără frecvență trebuiau ca mai întâi să aibă un loc de muncă pentru a putea urma învățământul superior, ceea ce se înscria și mai bine în viziunea politică asupra învățământului.

Cu siguranță că îmbunătățirea numărului de studenți la seral și fără frecvență a fost o soluție de compromis, aducându-se unele critici în privința calității învățământului mai ales față de cea din urmă, dar ea a permis înscrierea unui număr în continuare consistent de studenți în învățământul superior economic. Se poate verifica această concluzie prin studierea datelor statistice, care arată că diferența numărului total de studenți în 1989 față de 1975 a fost de 7361, iar a celor care studiau doar la zi a fost de 8045. Astfel, în 1989 erau de 2,64 de ori mai puțin studenți la zi față de 1975, reducerea numărului total de studenți revenind în principal pe seama celor de la forma de învățământ zi.

Învățământul superior economic românesc a atras și studenți străini la studii. Cei mai mulți au fost în anul 1979, când 640 de străini au ales să studieze în România pentru a deveni economiști. Cei mai mulți studenți străini în învățământul superior economic erau înscriși la studii în București, și apoi în ordine în Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Craiova. Cei mai mulți studenți străini au fost înmatriculați la Facultatea de Comerț din București (mai mult de jumătate din totalul studenților străini optaseră în majoritatea anilor pentru această facultate).

Situția studenților străini în învățământul superior economic pe centre universitare

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timi-șoara	București	Total	FC
1975	36	10	2	16	263	327	172
1976	48	10	4	35	330	427	214
1977	65	8	8	46	410	537	257
1978	83	8	12	65	436	604	228
1979	94	7	19	79	441	640	224
1980	93	8	26	69	362	558	147
1981	81	9	18	60	329	497	140
1982	59	8	12	36	276	391	132
1983	35	4	11	21	197	268	89
1984	12	3	5	10	142	172	74
1985	8	1	1	5	100	115	56
1986	4	0	1	4	82	91	51
1987	3	0	0	3	63	69	37
1988	3	0	0	3	45	51	28
1989	6	0	1	4	62	73	43

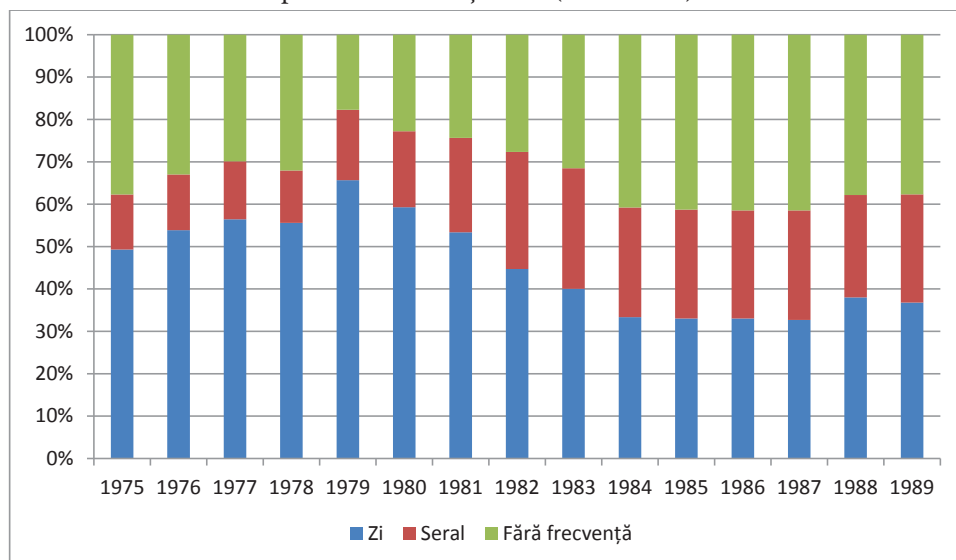
Legendă: FC = Facultatea de Comerț.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar*, 1975/1976–1988/1989; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Tot interesant este și faptul că după 1985 celelalte centre, cu excepția Bucureștiului, aproape că nu au mai atras studenți străini, la mijloc trebuind să fie și o decizie politică, dincolo de faptul, aflat în contradicție cu datele statistice, că studenții străini erau o sursă de venit pentru țară, mai precis valută, care era atât de necesară în contextul politic și economic românesc (plata datoriilor externe). Să mai menționăm și că marea majoritate a studenților străini veniți la studii erau de gen masculin (în medie, mai mult de trei sferturi din total).

Un alt mod de înțelegere a celor întâmplări din punct de vedere statistic în învățământul superior economic pe parcursul celor 15 ani este analizarea datelor privind studenții nou intrați în învățământul superior economic pe forme de învățământ. Desigur că, analiza numărului total de studenți este esențială, dar anumite modificări de politică educațională pot fi surprinse statistic cu întârziere, pe când analiza numărului de studenți în anul I ne permite un filtru de analiză mai fin, care ne arată an de an modificările apărute în politica regimului față de nivelul și forma de școlarizare în învățământul superior economic. Mai întâi prezentăm un grafic care ne va facilita înțelegerea datelor.

Evoluția statistică a proporției de studenți în anul I
pe forme de învățământ (1975–1989)

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Graficul anterior ne arată o proporție aproape egală între studenții de la zi și cei de la celelalte două forme de învățământ în anul 1975, dar o situație diferită în 1989. Chiar dacă proporția studenților de la fără frecvență era similară în anul 1975 față de 1989 (peste 37%), cea a celor de la seral (12,96 față de 25,53%) a crescut pe seama scăderii celor de la zi (49,31% față de 36%), diferența fiind de aproximativ 12,5% în anul 1989, în favoarea celor de la seral. Motivele acestei inversiuni au fost cele explicate deja, la care adăugăm faptul că încrederea în beneficiile învățământului la fără frecvență era mai mică față de cea la seral și cu atât mai puțin față de cel de la zi.

Datele statistice pot veni cu noi informații dacă sunt analizate și sub forma lor absolută, nu doar sub cea a proporțiilor. În acest mod, observăm că în 1989 erau înmatriculați 3662 de studenți, cu de 1,76% mai puțin decât în 1975 (6446 studenți), așadar un regres accentuat pentru învățământ superior economic. De remarcat scăderile pronunțate din anul 1979 (1459 de studenți) și din 1984 (718 studenți). Ele nu sunt tocmai întâmplătoare, ci corespund unor scăderi ale numărului de studenți în întreg învățământul superior. În perioada aflată în atenția noastră, anul 1987 a fost cel al maximei depresiuni, cu cei doar 3137 de studenți, următorii doi ani înregistrându-se creșteri ale studenților din anul

I, până la pragul amintit din anul 1989 (tendință asemănătoare la nivelul întregului învățământ superior).

În directă relație cu numărul de studenți în anul I, o altă serie de date statistice utilă este cea legată de prevederile planurilor de școlarizare (“cifrele” de școlarizare), propunerile pe care ele se bazează și mai ales necesarul de personal cu pregătire superioară prezentat de ministere. Sunt mai multe documente de arhivă care oferă o situație interesantă asupra lor. De exemplu, pentru anul 1988, ministerele avansau un necesar de 5095 economiști. Pe baza acestei informații, propunerile de școlarizare în anul I pentru anul universitar 1988/1989 au fost însă de doar 3250, din care se mai tăiau câteva sute, mai mult cu 250 de studenți față de anul precedent.²⁰ Dintr-un alt document aflăm că planul aprobat a fost într-adevăr de 3250 de studenți.²¹ Situația necesarului pe specializări economice arată că cea mai mare diferență între cât se identifica și cerea ca număr de studenți și cât se aproba, era cea mai mare la Finanțe și contabilitate, 2053 față de 1325 de studenți, ultimul număr figurând ca propunere aprobată. Și la specializarea Planificare și cibernetică economică era o situație interesantă pentru că deși clamată ca fiind esențială pentru pregătirea de specialiști pentru industriile de vârf și pentru dezvoltarea economică, din cei 590 de studenți ceruți de ministere, doar 220 erau propuși și într-un final și prevăzuți în plan. Este interesant, cu atât mai mult cu cât că suntem la final de ani 1980, când înnoirile tehnologice începeau să se intensifice. Tot o intensificare, din păcate, se observa în aceeași perioadă și în cazul problemelor sistemice din țară, astfel că discrepanța dintre propagandă și puterea de a realiza efectiv cele propuse era din ce în ce mai mare.

Cu toate aceste informații și concluzii de etapă pe baza datelor statistice prezentate și analizate, adăugăm un nou set de date, cele privitoare la absolvenți, care ne vor aduce date noi cu privire la evoluția învățământului superior economic.

Situația absolvenților în învățământul superior economic
pe centre universitare (1975–1988)

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	529	368	527	291	2396	4111
1976	523	358	468	308	2480	4137
1977	490	363	436	319	2662	4270
1978	552	432	532	389	2523	4428

²⁰ SANIC, fond CC al PCR-Seția Cancelarie, dosar 36/1988, f. 41, 41v.

²¹ SANIC, fond CC al PCR-Seția Cancelarie, dosar 28/1989, f. 38, 38v.

Anul	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1979	635	473	629	420	2796	4953
1980	667	421	636	473	2582	4779
1981	626	418	597	436	2665	4742
1982	594	409	561	437	2322	4323
1983	538	367	539	356	2314	4114
1984	487	428	566	384	2238	4103
1985	467	368	439	358	1839	3471
1986	433	358	431	659	1873	3754
1987	371	317	375	266	1621	2950
1988	351	304	369	270	1541	2835
Total	7263	5384	7105	5366	31852	56970

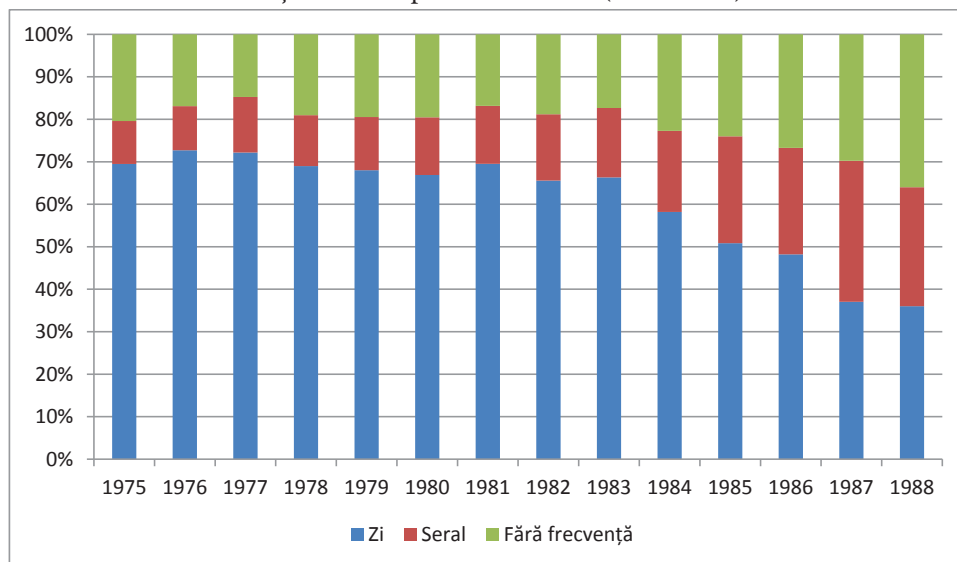
Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, Învățământul superior la sfârșitul anului universitar, 1975/1976–1988/1989.

Notă: nu avem date pentru anul universitar 1989/1990.

Din datele anterioare rezultă că învățământul superior economic a pregătit 56970 de specialiști. Dintre aceștia mai mult de jumătate au fost formați în Capitală (31852, adică 55,91% dintre absolvenți), 12,74% în Cluj-Napoca, 12,47% în Iași, 9,45% în Craiova și 9,41 în Timișoara. Se diferențiază anul 1979 cu cei mai mulți absolvenți din perioada analizată, 4953, pe baza numărului ridicat de studenți din anii precedenți (și rezultatelor bune la învățătură, care au asigurat promovarea anilor de studii, deci și o anumită calitate a actului educațional). Din anul 1985, numărul absolvenților a scăzut mult sub 4000, ajungând în anul 1988 la cota minimă de 2835 de absolvenți. În ceea ce privește centrele universitare deslușim situații puțin diferite. Astfel, numărul maximum de absolvenți din Cluj-Napoca, Iași și Timișoara a fost atins în anul 1980, în timp ce în Craiova și București, același nivel a fost atins cu un an înainte. Doar în anul 1986, Bucureștiul a pregătit mai puțin de 50% din totalul absolvenților din învățământul superior economic, în rest, media s-a situat la 55,77%, ceea ce arată un grad de concentrare mare al acestui tip de învățământ, mai ales ținând cont că el era prezent și în alte patru centre universitare, totuși, importante per ansamblu și cu o ofertă educațională cuprinzând mai multe tipuri de învățământ superior. Pe baza nivelurilor mari de școlarizare din anii precedenți, la sfârșitul deceniului 8, învățământul superior economic oferise societății românești cel mai mare număr de absolvenți. În anul 1987 învățământul superior economic pregătise cu peste 800 de absolvenți mai puțin, scădere dramatică, și cu un decalaj plănuț în mod forțat de presiunile bugetare și întreținut cu ani înainte, prin cifrele de școlarizare scăzute.

Prin creșterea nivelului de detaliu de la datele statistice pe țară și centre universitare la cel defalcat pe forme de învățământ, obținem o situație pe care o ilustrăm prin graficul următor:

Evoluția proporției de absolvenți pe forme de studiu în învățământul superior economic (1975–1988)

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, Învățământul superior la sfârșitul anului universitar, 1975/1976–1988/1989.

Notă: nu avem date pentru anul universitar 1989/1990.

Aproape dintr-o privire putem remarca un aspect clar și interesant: aproape 70% din totalul absolvenților economiști au fost pregătiți prin intermediul formei de învățământ zi, iar numărul absolvenților de la fără frecvență erau dublu față de al celor de la seral. Până în anul 1983 situația s-a menținut aproximativ în intervale asemănătoare, cu învățământul la zi cântărind niciodată, din anul 1975, mai puțin de 65%. În anul 1984 avem deja o scădere de 8% a numărului de absolvenți la forma de învățământ zi, deși în totalul absolvenților scăderea față de 1983 a fost de doar 11 absolvenți (4103 față de 4114). De aceea, trebuie remarcat faptul că avem o situație asemănătoare pentru numărul absolvenților, însă anticipată din datele statistice prezentate pentru totalul studenților și pentru studenții din anul I: forma de învățământ zi avea să ofere mai puțini absolvenți, pe când formele de studiu seral și fără frecvență contrabalansau situația (scăderi ale numărului de absolvenți au fost oricum mari, fie și dacă ne gândim că în 1988 au fost doar 68% din totalul

absolvenților din 1975). În 1988, au fost înregistrați 1021 de absolvenți la forma de învățământ zi, 1020 la fără frecvență și 794 la seral. Ierarhia aceasta între formele de învățământ se păstrează pe întreaga perioadă analizată, pentru că în medie au fost 2539 de absolvenți la zi, 851 la fără frecvență și 683 la seral.

Un nivel de detaliu și mai mare la care poate fi realizată analiza situației statistice a învățământului superior este cel a specializărilor.

Între 1975–1989, învățământul superior economic a fost constituit din 16 specializări: Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (1976–1989), Economie politică și planificare (1975, 1976), Planificare și cibernetică economică (1977–1989), Economia agriculturii (1975), Contabilitate și economie agrară (1976–1989), Comerț (1975–1989), Merceologie (1975 și 1976, în lichidare, fără studenți în anul I), Relații economice internaționale (1975, 1976, în anii 1977 și 1978 a funcționat în lichidare, fără studenți în anul I), Finanțe și contabilitate (1975–1989), Finanțe (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I), Contabilitate (1975, în lichidare, fără studenți în anul I), Cibernetică economică și statistică (1975, 1976), Cibernetică economică (1975, 1976 și 1977 în lichidare, fără studenți în anul I), Statistică (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I), Mecanizarea și automatizarea calculului economic (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I) și Economia serviciilor de alimentație publică și turism (1977–1989).

Dinamica numărului de studenți pe specializările din
învățământul superior economic (1975–1989)

Anul	A	B	C	D	E	F	G
1975	6518	-	1777	-	5226	-	1814
1976	6606	2744	1758	-	6455	-	1771
1977	6437	2306	2180	155	7298	2688	1226
1978	6978	2313	3009	447	7798	2858	174
1979	6294	2232	2374	567	7836	2648	420
1980	5637	2332	2450	1157	7813	2530	-
1981	5888	2448	2451	755	7699	2364	-
1982	5489	2343	2149	681	7370	2184	-
1983	5168	2484	2043	559	6947	2018	-
1984	4810	2499	1844	486	6449	1852	-
1985	4545	2458	1562	424	5826	1670	-
1986	4341	2347	1441	391	5642	1479	-
1987	4112	2274	1311	375	5566	1286	-
1988	4154	2224	1256	392	5747	1176	-
1989	4238	2193	2360	436	5143	1123	-

Anul	A	B	C	D	E	F	G
Media	5414	2371	1998	525	6588	1990	1081

Legendă: A = Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, B = Contabilitate și economie agrară, C = Comerț, D = Economia serviciilor de alimentație publică și turism, E = Finanțe și contabilitate, F = Planificare și cibernetică economică, G = Relații economice internaționale.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Între anii 1975–1989 cei mai mulți studenți au fost pregătiți în specializarea Finanțe și contabilitate. În medie au fost 6588 studenți în această specializare, și chiar trebuie să subliniem perioada 1977–1982, atunci când an de an peste 7000 de studenți au fost pregătiți. Cantitativ, cea de-a doua cea mai importantă specializare a fost Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (în medie 5414 studenți). Numărul mare de studenți pe care cele două specializări l-au avut (aproape 60% din totalul studenților din învățământul superior economic, luând în calcul și toate cele 16 specializări ale perioadei analizate) este de înțeles și datorită orientării economice a țării, către domenii de activitate precum industria, construcțiile sau transporturile. Multele întreprinderi înființate aveau nevoie de economiști specializați în contabilitate, în finanțe și administrarea unei unități economice. Celelalte specializări importante din această perioadă au primit la studii cu mult mai puțin studenți, așa cum rezultă și din datele statistice colectate și prelucrate, chiar dacă s-au investit uneori speranțe mari în privința beneficiilor, odată cu intrarea “în câmpul muncii” a unor economiști într-o specializare. De exemplu, în cazul specializării Planificare și cibernetică economică, care era “modernă”, în pas cu evoluția tehnologică și generală a societății internaționale și în plus, se putea realiza mult mai bine planificarea societății românești, ceea ce bineînțeles, convenea într-un totuși liderilor comuniști.

De subliniat și faptul că din tabelul anterior, în afara specializării Relații economice internaționale pentru care din 1980 nu au mai fost înregistrați studenți, doar la specializarea Economia serviciilor de alimentație publică și turism observăm un număr mic, în general sub 1000 de studenți înscriși (cu excepția anului 1980, când au fost 1157 de studenți). Totuși, trebuie să știm că specializarea Economia serviciilor de alimentație publică și turism a fost introdusă în anul 1977 pe baza anumitor necesități de forță de muncă specializată. Astfel, introducerea sa în învățământul superior se făcuse cu scopul de a pregăti “cadre cu pregătire superioară pentru conducerea activităților întreprinderilor și complexelor de producție și servicii”, o necesitate identificată cu un an înainte și a cărei rezolvare se decisese printr-un program aprobat de Comitetul Politic Executiv al PCR.²²

²² SANIC, fond CC al PCR-Secția Cancelarie, dosar nr. 68/1977, f. 178v.

Între anii 1977–1980 specializările amintite în tabelul anterior au atins numărul maximum de studenți înscriși la studiu. Au urmat scăderi ale numărului total de studenți, cu câteva fluctuații, excepții și situații interesante. De exemplu, specializarea Comerț a înregistrat o creștere spectaculoasă în anul 1989 cu peste 1100 de studenți mai mult decât în 1988, alte creșteri ale numărului de studenți, dar mult mai mici, au revenit și celorlalte specializări, cu excepția celor de Contabilitate și economie agrară, Finanțe și contabilitate și Planificare și cibernetică economică. Cea din urmă specializare înregistrase însă o creștere cu un an în urmă, de la 5566 de studenți în 1987 la 5747 în anul următor. Și tendința de creștere a numărului total de studenți la specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor este o altă situație aparte.

Referindu-ne la situația specializării Relații economice internaționale, scoaterea sa din învățământul superior economic s-a decis în anul 1977, în urma unor propuneri formulate și aprobate pentru perfecționarea nomenclatorului de specializări. Atunci, s-a considerat că specializarea “nu satisface exigențele și nu acoperă întreaga gamă necesară a domeniului de specialitate”.²³ Era propusă trecerea acesteia la nivelului învățământului postuniversitar, iar studenții care intraseră între timp pe bază de concurs în anul precedent să fie trecuți la specializarea Comerț. Pentru a acoperi totuși un anumit nivel de pregătire în specializarea eliminată din învățământul superior, erau prevăzute mai multe discipline care să poată fi studiate la specializarea Comerț: comerț internațional și politici comerciale, cooperare economică internațională și conducerea și tehnica comerțului exterior.²⁴

Dinamica numărului de studenți ai specializărilor din învățământul superior economic, secundare pentru perioada analizată (1975–1989)

Anul	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1975	425	2316	1256	1006	565	321	608	366	656
1976	422	-	-	1802	236	153	394	246	195
1977	-	-	-	-	26	-	186	126	97

Legendă: A = Economie politică și planificare, B = Economia agriculturii, C = Contabilitate, D = Cibernetică economică și statistică, E = Finanțe, F = Merceologie, G = Statistică, H = Mecanizarea și automatizarea calcului economic, I = Cibernetică economică.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

²³ SANIC, fond CC al PCR-Secția Cancelarie, dosar nr. 68/1977, f. 178v.

²⁴ SANIC, fond CC al PCR-Secția Cancelarie, dosar nr. 68/1977, f. 178v, 179. Pentru alte probleme din jurul specializării Comerț a se vedea și Mihai Korka, *Un secol de design curricular în învățământul superior comercial din România* (București: Editura ASE, 2019), 39–52.

În tabelul anterior au fost incluse alte 9 specializări, pe care le-am numit secundare, cel puțin ca importanță pentru perioada analizată în care funcționau în regim de lichidare (de altfel, nici specializarea Relații economice internaționale nu a avut o situație cu mult diferită). Observând denumirea acestor specializări și confruntându-le cu cele din tabelul anterior, trebuie arătat că specializarea Economia agriculturii a fost continuată de Contabilitate și economie agrară, specializările Contabilitate și Finanțe au fost contopite, la fel Cibernetică economică, Statistică și Mecanizarea și automatizarea calcului economic, care ulterior au fost reunite și redenumite în specializarea Planificare și cibernetică economică. Toate aceste specializări au funcționat pentru câțiva ani în paralel.

Analizând mai în detaliu datele statistice privitoare la cele două specializări mai importante cantitativ (Finanțe și contabilitate și Economia industriei, construcțiilor și transporturilor), aflăm că în ambele cazuri erau înregistrate mai multe studente decât studenți (68,8%, respectiv 60,9% din total). În general, prin aceste date se confirmă tendința generală, aceea care ne arată că la începutul perioadei analizate, erau o situație mai echilibrată în distribuirea pe genuri a studenților, și că numărul studentelor a crescut repede, ajungând în 1989 la 75,8, respectiv 74,8% din total, în cazul aceluiași specializări (în 1975 erau chiar mai mulți studenți de gen masculin la specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor).

Situația înscrierii în anul I a studenților la cele 7 specializări ne oferă noi informații despre evoluția statistică a învățământului superior economic.

Situația numărului de studenți în anul I pe specializările din
învățământul superior economic (1975–1989)

Anul	A	B	C	D	E	F	G
1975	1957	-	498	-	1934	-	599
1976	1958	511	498	-	2028	-	588
1977	1940	610	685	155	1704	809	-
1978	1981	635	738	302	1858	810	-
1979	1304	488	551	178	1756	588	-
1980	1224	636	578	254	1817	584	-
1981	1306	586	590	162	1777	574	-
1982	1140	499	449	123	1384	513	-
1983	1022	650	356	66	1384	447	-
1984	866	522	327	62	1078	352	-
1985	844	508	305	90	1058	341	-
1986	788	484	304	97	1193	299	-
1987	810	473	255	94	1267	238	-
1988	935	457	270	91	1378	231	-

Anul	A	B	C	D	E	F	G
1989	942	488	514	101	1395	222	-
Media	1268	539	461	136	1534	462	594

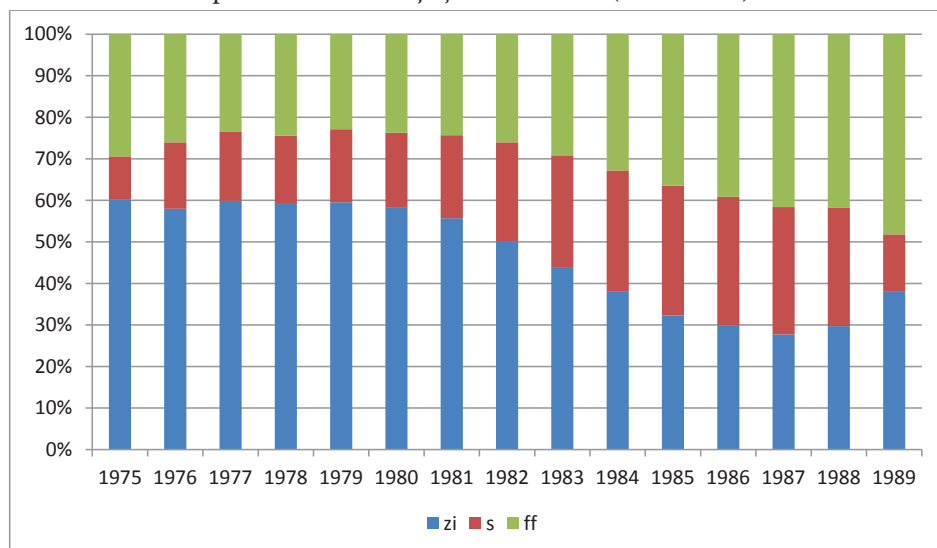
Legendă: A = Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, B = Contabilitate și economie agrară, C = Comerț, D = Economia serviciilor de alimentație publică și turism, E = Finanțe și contabilitate, F = Planificare și cibernetică economică, G = Relații economice internaționale.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Cea mai mare cifră de școlarizare, pe baza căreia s-a realizat și înscrierea în anul I a studenților în perioada analizată, a fost de 2028 de studenți la specializarea Finanțe și contabilitate în anul 1976, dar cote înalte au fost înregistrate și la Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (1981 de studenți în 1978). La mijlocul anilor 1980, cele două specializări au avut cele mai slabe înscrieri de studenți în anul I, iar ulterior, nivelurile lor au crescut. Restul specializărilor au avut sub 1000 de studenți în anul I, la acest capitol evidențiindu-se specializarea Economia serviciilor de alimentație publică și turism, cu doar 136 de studenți în medie. Între 1985 și 1989 au fost de peste trei ori mai multe studenți decât studenți înscriși în anul I la specializarea Finanțe și contabilitate. În anul 1988 au fost aproape de două ori mai multe studenți înscriși în anul I decât în 1975 la aceeași specializare, ceea ce ne arată o îmbunătățire esențială a politicii de intrare a studenților în învățământul superior economic. În acest sens, al creșterii accesului femeilor în învățământul superior, pot fi analizate și alte specializări, dar în general se poate observa că de la începutul anilor 1980, ori raportul s-a inversat, studenții de gen feminin devenind majoritari (de exemplu, la Economia industriei, construcțiilor și transporturilor în anul 1975 erau 911 studenți în anul I față de 1046 studenți, iar în 1989 708 studenți față de 234 de studenți), ori s-a mărit și mai mult diferența în favoarea lor (de exemplu, la Comerț în anul 1975 erau 286 de studenți în anul I față de 212 studenți, iar în 1989 erau 403 studenți față de 111 studenți). Am specificat doar în general, pentru că există și situația specializării Relații economice internaționale, unde majoritari erau studenții de gen masculin. Astfel, pentru cei doi ani cu studenți în anul I, surprinși în perioada analizată, avem 222 de studenți și 377 de studenți în 1975 și 210 studenți și 378 de studenți în anul următor.

Un alt indicator util de investigare a datelor statistice este și cel referitor la forma de învățământ. Analizăm situația celor mai importante trei specializări din învățământul economic, din punct de vedere cantitativ, arătând situația numărului total de studenți pe forme de învățământ.

Evoluția proporției studenților pe forme de învățământ la specializarea Finanțe și contabilitate (1975–1989)

Legendă: zi = forma de învățământ zi, s = forma de învățământ seral, ff = forma de învățământ fără frecvență.

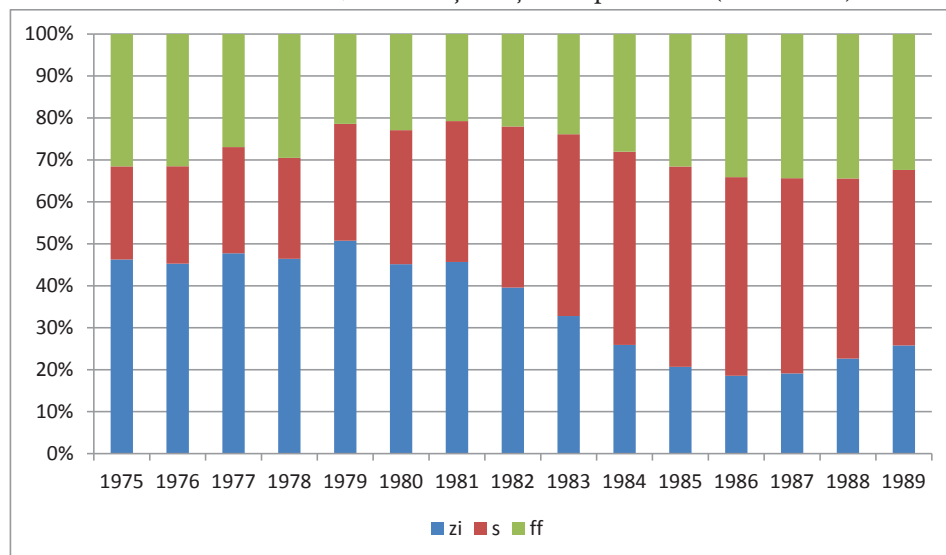
Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Din graficul de mai sus observăm că în 1989 față de 1975 proporția studenților de la forma de învățământ zi s-a redus cu peste 20%, cea a celor de la seral s-a mărit foarte puțin, în timp ce studenții de la fără frecvență erau mai numeroși cu aproape 20%. În general erau mai mulți studenți de gen masculin la fără frecvență decât la celelalte forme de învățământ, dar tot în inferioritate se aflau față de cei de gen feminin. De exemplu, în 1989 la forma de învățământ zi erau 1649 de studenți și 304 studenți (5,42 de ori mai mulți studenți de gen feminin), la seral 543 față de 169 (3,21 de ori), iar la fără frecvență 1708 față de 770 (2,22 de ori). Consultând datele celor înscriși în anul I, se remarcă, normal, diferențe și mai mari: la zi chiar de 6,12 ori în favoarea studenților de gen feminin în anul 1988, la seral de 4,74 ori în anul 1986, iar la fără frecvență de 2,5 ori în 1987.

La specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor se observă că pe parcursul celor 15 ani, cât cuprinde perioada analizată, numărul studenților de la forma de învățământ seral aproape s-a dublat, cel de la fără frecvență s-a păstrat cu mici modificări, dar cel de la zi este cel care a suferit scăderi importante, cu peste 20 de procente. Este o situație diferită față de cea

întâlnită la specializarea Finanțe și contabilitate (proporția studenților de la fără frecvență se păstrează la extremele perioadei analizate, la valori similare, la seral însă sunt mai mulți) cu excepția studenților de la zi, care în ambele cazuri înregistrează scăderi ale proporției.

Evoluția proporției studenților pe forme de învățământ la specializarea
Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (1975–1989)

Legendă: zi = forma de învățământ zi, s = forma de învățământ seral, ff = forma de învățământ fără frecvență.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutul anului universitar*, 1975/1976–1988/1989; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

La specializarea Contabilitate și economie agrară, fără să mai exemplificăm cu un grafic (dar va urma un tabel), trebuie punctat că s-a găsit o altă formulă pentru pregătirea specialiștilor. Astfel, forma de învățământ seral a fost mai puțin folosită (doar în patru ani avem valori înregistrate), iar forma de învățământ zi a fost superioară celei fără frecvență până în anul 1983, când cel mai probabil principiul de a forma specialiști în Contabilitate și economie agrară în mod majoritar la zi a trecut pe plan secund față de cel de a economisi bani la bugetul țării. Faptul este probat de neutilizarea formei de învățământ seral și păstrarea mult timp față de alte specializări, a formei de învățământ fără frecvență la valori inferioare celei de la zi.

Evoluția numărului de studenți la specializarea Contabilitate și economie agrară pe forme de învățământ (1975–1989)

Anul	zi	s	ff
1975	-	-	-
1976	1405	113	1226
1977	1142	31	1133
1978	1238	-	1075
1979	1253	-	979
1980	1277	30	1025
1981	1219	79	1150
1982	1221	-	1122
1983	1184	-	1300
1984	1066	-	1433
1985	1004	-	1454
1986	886	-	1461
1987	770	-	1504
1988	746	-	1478
1989	743	-	1450

Legendă: zi = forma de învățământ zi, s = forma de învățământ seral, ff = forma de învățământ fără frecvență.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar*, 1975/1976–1988/1989; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Numărul de studenți care erau incluși în învățământul superior economic nu arată și câți specialiști au rezultat efectiv. De aceea, este neapărat necesar să prezentăm și să analizăm datele statistice referitoare la absolvenții acestui tip de învățământ.

Dinamica absolvenților pe specializările principale ale învățământului superior economic în perioada 1975–1989

Anul	A	B	C	D	E	F	G
1975	1163	-	231	-	638	-	331
1976	1163	853	255	-	695	-	387
1977	1114	433	376	-	1131	484	286
1978	1047	462	667	-	1460	542	86
1979	1211	468	753	-	1703	636	86
1980	1307	456	556	87	1727	591	-
1981	1362	452	559	163	1567	585	-
1982	1336	502	508	180	1494	458	-

Anul	A	B	C	D	E	F	G
1983	1181	411	502	125	1493	480	-
1984	1103	490	531	152	1507	404	-
1985	1019	500	393	113	1179	404	-
1986	882	491	345	107	1231	356	-
1987	913	421	274	58	1056	301	-
1988	840	437	266	61	1026	262	-
Total	15641	6376	6216	1046	17907	5503	1176
Media	1117	490	444	116	1279	459	235

Legendă: A = Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, B = Contabilitate și economie agrară, C = Comerț, D = Economia serviciilor de alimentație publică și turism, E = Finanțe și contabilitate, F = Planificare și cibernetică economică, G = Relații economice internaționale. Notă: nu avem date statistice disponibile pentru anul 1989.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

În total, în cei 15 ani aflați în analiză au fost pregătiți 17907 specialiști pentru Finanțe și contabilitate, 15641 de absolvenți pentru specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor, 6376 pentru Contabilitate și economie agrară, 6216 pentru Comerț, 5503 pentru Planificare și cibernetică economică, 1176 pentru Relații economice internaționale și 1046 pentru Economia serviciilor de alimentație publică și turism.

În medie, în perioada 1975–1989 cei mai mulți specialiști au fost pregătiți în specializarea Finanțe și contabilitate (1279 economiști), apoi în specializarea Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (1117 economiști), ca să ne referim doar la primele două cele mai importante specializări.

O situație asemănătoare a fost întocmită și pentru celelalte specializări:

Dinamica numărului de studenți ai specializărilor din învățământul economic, secundare pentru perioada analizată (1975–1989)

Anul	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1975	69	382	446	-	284	166	-	119	102
1976	74	-	-	16	208	153	167	118	97
1977	-	-	-	-	79	-	212	124	98
Total	143	382	446	16	571	319	379	361	297

Legendă: A = Economie politică și planificare, B = Economia agriculturii, C = Contabilitate, D = Cibernetică economică și statistică, E = Finanțe, F = Merceologie, G = Statistică, H = Mecanizarea și automatizarea calcului economic, I = Cibernetică economică.

Surse: Arhiva Institutului Național de Statistică, *Învățământul superior la începutului anului universitar, 1975/1976–1988/1989*; Serviciul Arhivele Naționale Istorice Centrale, fond CC al PCR – Secția Propagandă și Agitație, dosar nr. 117/1989.

Dacă am aduna datele statistice de la trei specializări înrudite (Finanțe, Contabilitate și Finanțe și contabilitate) am obține pentru anul 1975 nu mai puțin de 1368 de absolvenți, în anul 1976 903 absolvenți și în 1977 1210 absolvenți, ceea ce ar crește și mai mult importanța, cel puțin cantitativă, a specializării Finanțe și contabilitate. Într-un mod asemănător, dar fără să detroneze din importanță specializarea Finanțe și contabilitate, se întâmplă și în cazul specializărilor Cibernetică economică, Statistică și Cibernetică economică și statistică.

Concluzii

Învățământul superior economic în perioada comunistă a fost dezvoltat în mai multe centre universitare, mai multe specializări au fost introduse, iar numărul de studenți și implicit absolvenți a fost mărit. Istoria acestui tip de învățământ superior însă nu a putut face notă discordantă față de dezvoltarea întregului învățământ superior și mai ales față de cadrul general, dictatorial comunist, în care a funcționat aproape o jumătate de veac (epurări ale corpului didactic, condiții de accedere în învățământul superior restrictive mai ales pe criterii politice, omiterea unor informații sau prezentarea lor într-un mod care să nu deranjeze planul politic și multe alte neajunsuri sistемice).

În perioada 1975–1989 învățământul superior economic a atins maxima sa dezvoltare din punct de vedere al numărului total de studenți aflați la studii (23577 studenți în anul 1978), inclusiv cel mai mare număr de studenți în anul I (6447 studenți în anul 1976), și implicit cel mai mare număr de absolvenți per an (4953 în anul 1979).

Cei mai mulți studenți au fost în București, în medie, mai mult de jumătate din total, în rest, 12,6% dintre studenți au fost înregistrați în Cluj-Napoca, 11,97% în Iași, 10,22% în Craiova și 9,77% în Timișoara. Peste 64,21% dintre studenți au fost de gen feminin, pe parcursul perioadei analizate am putut observa o expansiune a acestora de la 52% în 1975 la 73,82% în 1989, adică o creștere de peste 20%.

Statistica învățământului superior economic: 1989 față de 1975

Numărul total al studenților	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	2804	1983	2405	1854	13808	22854
1989	1837	1762	1747	1688	8459	15493
Studenți în anul I	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	839	616	659	536	3796	6446
1989	424	433	411	424	1970	3662

Absolvenți	Cluj-Napoca	Craiova	Iași	Timișoara	București	Total
1975	529	368	527	291	2396	4111
1988	351	304	369	270	1541	2835

Prezentarea și analizarea datelor statistice pe forme de învățământ ne-a dat prilejul să înțelegem cum a evoluat numărul total al studenților, studenților din anul I și absolvenților în perioada 1975–1989, și să înțelegem că în ciuda scăderilor din anul 1989 față de 1975, ele ar fi fost cu mult mai mari dacă diminuările de la forma de învățământ zi, mai costisitoare din punct de vedere al cheltuielilor bugetare, nu ar fi fost echilibrate de creșterile contabilizate la celelalte forme de învățământ, și anume seral, respectiv fără frecvență. Ne referim la proporția studenților de la forma de învățământ zi care a scăzut cu aproape 25%, cea a celor de la seral a crescut cu aproximativ 15%, iar a celor de la fără frecvență cu peste 10%. Altfel, în 1989 față de 1975, atât la forma de învățământ zi, cât și fără frecvență înregistrăm scăderi ale numărului de studenți și doar la seral avem o creștere de peste 1200 de studenți.

Proporția (%) studenților din învățământul superior economic
pe forme de învățământ: 1989 față de 1975

Anul	Zi	Seral	Fără frecvență
1975	56,66	13,45	29,88
1989	31,65	27,74	40,59

Învățământul superior economic a atras și studenți străini, în special la Academia de Studii Economice din București, cu precădere la Facultatea de Comerț, studenții fiind majoritar de gen masculin.

Situația pe specializări ne relevă faptul că din punct de vedere cantitativ, cea mai importantă specializare a fost cea de Finanțe și contabilitate, urmată de Economia industriei, construcțiilor și transporturilor. Altfel, celelalte specializări au avut mai puțin studenți, după 1981 remarcându-se specializarea Economia serviciilor de alimentație publică și turism care a avut sub 1000 de studenți an de an, dar și faptul că specializarea Planificare și cibernetică economică, poate cea mai modernă din învățământ superior economic, dar și încărcată ideologic (fapt ce poate fi înțeles din analiza filiației acestei specializări), nu a avut un număr important de studenți. De exemplu, la indicatorul studenți în anul I, în medie, în perioada analizată, au fost înregistrați 462 de studenți la această specializare, depășind cu 1 student media ultimei specializări în acest top, Comerț.

Numărul de absolvenți pe specializări a fost favorabil celor două specializări care s-au evidențiat și în rândul celorlalți indicatori statistici, astfel că avem

17907 absolvenți la specializarea Finanțe și contabilitate, la Economia industriei, construcțiilor și transporturilor 15461 și sub 7000 la fiecare dintre celelalte specializări (6376 la Contabilitate și economie agrară, 6216 la Comerț, 5503 la Planificare și cibernetică economică și doar 1046 la Economia serviciilor de alimentație publică și turism).

Și din punct de vedere organizatoric, putem observa că învățământul superior economic a atins o formulă potrivită necesităților vremii (maxima dezvoltare a fost în anii 1950 sub raportul numărului de instituții și specializări, o analiză însă ar trebui să se aplece și asupra beneficiilor reale pe care le-a avut asupra calității actului educațional). Astfel, au fost 5 centre universitare care au găzduit specializări economice (București, Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara), în două tipuri de instituții (Academia de Studii Economice din București și universitățile din celelalte centre universitare).

Au fost organizate mai multe tipuri de facultăți cu profil economic, unele funcționând parțial pe durata celor 15 ani: Facultatea de Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor (1975–1989), Facultatea de Cibernetică Economică și Statistică (1975, 1976), Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică (1977–1989), Facultatea de Comerț (1975–1989), Facultatea de Finanțe și Contabilitate (1975–1989), Facultatea de Economie Politică și Planificare (1975, 1976), Facultatea de Contabilitate și Economie Agrară (1975–1989), Facultatea de Științe Economice (1975–1989, doar la Universitățile din Cluj-Napoca, Craiova, Iași și Timișoara).

Referitor la specializările cu profil economic, în perioada analizată au funcționat nu mai puțin de 16 specializări, unele dintre ele funcționând doar pentru câțiva ani din cei 15 analizați: Economia industriei, construcțiilor și transporturilor (1976–1989), Economie politică și planificare (1975, 1976), Planificare și cibernetică economică (1977–1989), Economia agriculturii (1975, în anul universitar 1974/1975 a funcționat în cadrul institutelor agronomice, iar din anul universitar următor, în urma unei decizii din luna iulie 1975, în cadrul ASE/facultăților de științe economice de la universitățile amintite), Contabilitate și economie agrară (1976–1989), Comerț (1975–1989), Merceologie (1975 și 1976, în lichidare, fără studenți în anul I), Relații economice internaționale (1975, 1976, în anii 1977 și 1978 a funcționat în lichidare, fără studenți în anul I), Finanțe și contabilitate (1975–1989), Finanțe (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I), Contabilitate (1975, în lichidare, fără studenți în anul I), Cibernetică economică și statistică (1975, 1976), Cibernetică economică (1975, 1976 și 1977 în lichidare, fără studenți în anul I), Statistică (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I), Mecanizarea și automatizarea calcului economic (1975–1977, în lichidare, fără studenți în anul I) și Economia serviciilor de alimentație publică și turism (1977–1989).

Marea majoritate a facultăților și specializărilor cu profil economic au funcționat în Capitală. Aici au fost prevăzute și unele facultăți și specializări care au avut un caracter exclusiv. Din rândul facultăților precizăm Facultatea de Cibernetică Economică și Statistică, Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică, Facultatea de Economie Politică și Planificare și Facultatea de Contabilitate și Economie Agrară, iar din cel al specializărilor e mai eficient să arătăm pe cele care nu aveau caracter exclusiv: Contabilitate și economie agrară, Finanțe și contabilitate și Economia industriei, construcțiilor și transporturilor. Precizăm că unele specializări din domeniul economic aveau un grad ridicat de corelație cu propaganda comunistă care reitiera unele domenii spre care producția, învățământul și cercetarea (o triadă intens folosită după mijlocul anilor 1970) trebuiau să se îndrepte: dezvoltarea industriilor de vârf – a calculatorului, ciberneticii, mecanicii fine și altor tehnologii. Ne gândim aici la specializări precum cibernetica economică și celelalte forme sub care a funcționat, inclusiv la specializarea Mecanizarea și automatizarea calcului economic (informatica economică). Specializările economice menționate avea o legătură strânsă și cu dezvoltarea altor specializări de învățământ superior tehnic și pedagogic-universitar, precum automatizări și calculatoare (inițial automatizări și separat calculatoare/calculatoare electronice) și informatică.

În acest context, putem înțelege că sub aspect organizatoric au fost preocupări importante pentru a găsi o formulă potrivită sub care să funcționeze învățământul superior economic, și că atât cât planul politic a făcut posibil, și mai ales situația economică din anii 1980, inclusiv numărul de studenți și absolvenți a fost în consecință.

STATISTICAL AND ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT OF THE ECONOMICAL HIGHER EDUCATION IN 1975–1989

Abstract

Education stayed during the communist dictatorship mainly in the attention of the political leaders as having been taken for an important element in building a new society and human, according to the context of the time and especially to the future set objectives. Labor preparing for the Romanian economy was made especially through the means of the educational system, mainly by developing the higher education/ instruction. It was called to be in line with the evolution of technology and, generally, with the Romanian society modernizing, but also with the political requirements of the time, and form so suitable specialists both by their professional level and number. It is the case of economic education too. Graduates were the one to lead economy “on the spot”. A significant number of specialists were prepared in different specializations.

I have dwelled in the present article mainly on the statistical evolution of the higher economic education to present new statistical data, broken down by more essential indicators. The analyzed period is the one between 1975 and 1989 exclusively; it is the period for which I have in my disposition detailed statistical data, but there are also other reasons for my option. The 15 analyzed years found up both the maximum qualitative development of the higher education (economic in this case) and its lowest point by showing also how they managed the difficult economic and general situation of the Romanian society at the end of the 1980s. An incursion in the history of the higher economic education during these years was also made, using structural items mainly, on the basis of new archivist documents and legislative papers to allow us understand the statistic evolution in the done context.